

A fenntartható erdők kezelésének jogi vonatkozásai

IUFRO konferencia Brassóban

Brassó őszi fényei és a Kárpátok karéja méltó keretet adtak az IUFRO 9. Divíziójához tartozó 9.06.00 Kutatócsoport jubileumi, 20. nemzetközi szimpóziумához, amely az európai erdők fenntartható fejlődésének jogi vonatkozásait állította rendezvénye középpontjába.

A konferenciának a Transsylvania Egyetem adott otthont 2025. október 7–10. között. A résztvevőket *Ioan Vasile Abrudan* rektor és *Alexandru Lucian Curtu* dékán, valamint a csoport koordinátora, *Liga Mengele-Stillere* köszöntötte.

Az első előadás a jelenlegi európai erdőjogi keretek dilemmáit és a jövő kihívásait foglalta össze, hangsúlyozva egy „modern” erdőtörvény szükségességét, amelynek záloga, hogy a fenntartható erdőgazdálkodás a társadalmi érdekek és a tulajdonosi jogok kiegyensúlyozása mellett megfelelő jogi-intézményi keretben kell hogy megvalósuljon.

Megoldásként az ökoszisztéma-szolgáltatások egyértelmű jogi tárgyként kezelését, a közérdek prioritását és a felelősség tisztázását, valamint a valódi részvételt javasolta a döntéshozatalban.

A következő előadás a csehországi természetvédelmi korlátozások miatti mező- és erdőgazdálkodási nehézségeket, illetve a védett állatfajok által okozott károk kompenzációjának rendszerét, a kockázatmegosztás kényes egyensúlyát mutatta be.

Ezt a romániai erdők jövőjéről, az új erdőközvetlen előkészítéséről szóló prezentáció követte, amely a stratégia-jog-végrehajtás hármását ismertette.

Kiemelt érdeklődés övezte az osztrák Polgári Törvénykönyv „Felelősség a fákért” című új szakaszát, amely egyértelmű iránytűt kíván adni a belterületi fák jogi státusza, a tulajdonosi kötelezettségek és a kárfelelősség kérdéseiben.

A délelőtti utolsó prezentációja pedig az FSC-kockázattértékelés és az EUDR „kellő gondosság” előírásainak, a romániai

erdőgazdálkodás számára kiemelten fontos kérdéskörét ismertette.

A nap második felének első előadása Szerbia erdőgazdálkodásának jogi és intézményi kereteit, a természetközeli szemléletű gyakorlatot és a tervezési irányelveket mutatta be. Fő üzenete, hogy az erdőterület növeléséhez és a klímaváltozás kihívásaihoz új erdőtörvény, erősebb jogérvényesítés és beruházások, valamint karbonpiaci és EU-megfelelési szempontok szükségesek.

A következő előadás néhány EAC-ország (*Kenya, Uganda, Tanzánia, Ruanda*) erdészeti jogainak és politikáinak „birodalmába” kalauzolta a résztvevőket, bemutatva a határon átnyúló ökoszisztémákat és a jogi keretet, valamint a jogfejlődés fő szakaszait a közösségi kezeléstől a decentralizációig.

Szerbia védett területeinek jogi és szakpolitikai keretét bemutató előadásban hangsúlyozták, *hogy a természetvédelem gyakran ütközik az erdészettel, a vízgazdálkodással, a turizmussal, valamint a terület- és városrendezés szabályaival és gyakorlataival, ami ellentmondásos fejleményekhez és végrehajtási hiányosságokhoz vezet.*

A konferencia helyszíne, Brassó madártávlatból (Forrás: Pixabay)

A következő prezentáció az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatába engedett bepillantást, bemutatta az arányosság elvét az erdőt érintő jogsertések szankcionálásában. Ezt a lett erdőgazdálkodás trendjeinek és szabályozási vitáinak bemutatása követte, amely azzal a következtetéssel zárult, *hogy az új élőhelyvédelem számottevő termelés- és bevételcsökkenést hozhat, ezért a klímacélokhoz illeszkedő beavatkozásokat és kompenzációs mechanizmusokat javasolták a korlátozások ellentételezésére.*

A konferencia második napját a szlovák kolléga előadása indította, aki ismertette a szlovákiai nemzeti erdőtanúsítási szabványok megújításának szükségességét és rendszerét, különös tekintettel az EUDR-re.

A következő előadásban a magyarországi erdészeti jog évszázadokon átívelő változását tekintették át: a szokásjogtól és a feudális hagyományoktól egészen a hatályos jogig bezárólag bepillantást nyerhettek a jelenlévők az erdészeti jog jogdogmatikai változásainak okaira és

Fotó: IUFRO

A konferencia résztvevői a Brassói Erdélyi Egyetemen

következményeibe. Az előadó kiemelte a jelenlegi kihívásokat (*klímaváltozás, vadlétszám, a természetvédelem és az erdőgazdálkodás vélt/valós konfliktusai, közérdek*), felvázolva a jogi megoldások lehetőségeit, különös tekintettel a magán- és állami erdőgazdálkodás közötti különbségekre.

Ezután a letterszági előadó mutatta be az erdei ökoszisztéma-szolgáltatások felmérésének eredményeit, amelynek legfontosabb megállapítása, hogy a természetvédelmi területek kialakítása során nagyobb hangsúlyt kell kapnia a lakosság véleményének.

A román kollégák az európai erdőtörvények összehasonlító elemzését ismertették. Bár az elemzések még csak kezdeti stádiumban vannak – különösen a nyelvi nehézségek miatt –, a jelenlévők egyhangúlag úgy vélték, hogy közös kutatásként kell folytatni a munkát.

A következő előadásban a cseh kolléga a 2025-ös erdőtörvény-módosítás fő üzenetét ismertette: az éghajlat-alkalmazkodás és a társadalmi igények jobb kiszolgálása. *Kiemelte, hogy a siker a*

végrehajtási rendeleteken és a pénzügyi ösztönzőkön múlik.

Majd ismét egy lett kolléga következett, aki országának erdőkarbon-piacáról tartott előadást, kiemelve az új termézet- és biodiverzitás-kreditek irányát, és hogy ez a piac csak koherens szabályozás és méltányos hozzáférés mellett szolgálja valóban a vidéket és a biodiverzitást. Végezetül a román kolléga az erdőirányítás trendjeit és az erdőtulajdonosok mozgásterét mutatta be interjúk és különböző szakértői felmérések alapján.

Ezen a napon megtartották a *Forest Value2* panelbeszélgetést is, amelyen a résztvevők azt vitatták meg, miként lehet a kutatást és a gyakorlatot hatékonyabban összehangolni a környezeti jogszabályokkal. Szó esett továbbá a fa-alapú ágazat előtt álló kommunikációs és versenyképességi kihívásokról a jövőbeli EU-előírások fényében. A következő napon a résztvevők megtekintették a prázsmári erdőtemplomot, megismerkedve a környék többnemzetiségű történetével és jelenével. Majd a konferencia

résztvevői egy kis terepi séta keretében meglátogatták a Lempes-erdőt, megismerkedve az ott folyó ökoszisztémakutatásokkal, majd pedig meglátogatták a Sănpetru-i oktató-kutató állomást.

A szakmai konferencia legfontosabb üzenetként azt fogalmazta meg, hogy *a fenntartható erdőgazdálkodás nem kizárólag erdészeti szakmai kérdés, hanem jogi, intézményi és társadalmi folyamatok összessége*: a stratégiai vízióból jogszabály, a jogszabályból pedig működő, mérhető hatásokat kiváltó gyakorlat kell hogy legyen.

A jogfejlődés akkor szolgálja legjobban az erdők klímaadaptációját és a társadalmi elvárások kezelését, ha erős a tudomány-politika párbeszéd. Az európai erdőjog jövője nem egy távoli, absztrakt normarendszer, hanem nagyon is kézzelfogható.

A konferencia sikeréhez bizonyára az is nagyban hozzájárult, hogy esténként a brassói óváros patinás éttermeiben folytattunk baráti beszélgetéseket...

Frank Norbert egyetemi docens
SOE EMK

Nem nyeli el többé a szemet az esőerdő Ausztráliában

Ausztrália trópusi esőerdei a világon elsőként több szemet bocsátanak ki, mint amennyit elnyelnek – derült ki egy tanulmányból, amely az éghajlatváltozáshoz köti ezt a tendenciát. Az esőerdőket általában úgynevezett „szélnyelőknek” tekintik, mivel több szemet nyelnek el, mint amennyit kibocsátanak: az új fák ellensúlyozzák az elhaltakból felszabaduló szemet – írja a BBC.

Egy *Queensland* erdeiből származó adatokat vizsgáló tanulmány azonban megállapította, hogy a szélsőséges hőmérsékletek miatt több fa pusztul el, mint amennyi meg tud újulni. A tanulmány vezető szerzője – amely a *Nature* tudományos folyóiratban jelent meg – azt mondta, hogy az eredmények jelentős következményekkel járnak a globális kibocsátáscsökkentési célokra. Ezek ugyanis részben azon alapulnak, hogy az olyan ökoszisztémák, mint az esőerdők, mennyi szemet képesek elnyelni.

„A jelenlegi modellek túlbecsülhetik a trópusi erdők képességét arra, hogy segítsenek ellensúlyozni a fosszilis tüzelőanyagokból származó kibocsátásokat” – mondta dr. *Hannah Carle*, a Nyugat-Sydney-i Egyetem kutatója. *Mivel kevesebb új fa nő, a jelentés megállapította, hogy az esőerdei holtfa (az elhalt faágak és törzsek által alkotott biomassza) már 25 évvel ezelőtt kibocsátóvá vált.*

„Az erdők segítenek mérsékelni az éghajlatváltozás leg súlyosabb hatásait azzal, hogy elnyelik az elégetett fosszilis tüzelőanyagokból származó szén-dioxid egy részét, de munkánk azt mutatja, hogy ez veszélyben van” – mondta *Carle*.

Több fa pusztul el, mint amennyi fel tud nőni

Carle hozzátette, hogy az utóbbi évtizedekben tapasztalt növekvő fa pusztulás az éghajlatváltozásnak tudható be, például a szélsőséges hőmérsékleteknek, a légköri szárazságnak és az aszálynak. A *Queensland* 20 erdejéből származó 49 évnyi adatra alapozva a jelentés azt is megállapította, hogy a trópusi

ciklonok számának és erősségének növekedése több fát pusztított el, és nehezítette az erdő természetes felújulását.

„Ebben a tanulmányban bizonyítékunk van arra, hogy Ausztrália nedves trópusi erdei az első a maguk nemében világszerte, amelyeknél ez a változás megfigyelhető” – mutatott rá *Carle*.

Patrick Meir, a tanulmány rangidős szerzője szintén „nagyon aggasztónak” nevezte az eredményeket, és az AFP hírügynökségnek azt mondta, hogy „valószínűleg minden trópusi erdő hasonlóan fog reagálni” – de hozzátette, hogy a tisztességes értékeléshez további adatokra és kutatásokra van szükség.

Ausztrália – amely az egy főre jutó kibocsátásokat tekintve a világ egyik legnagyobb szennyezője – nemrégiben jelentette be új kibocsátáscsökkentési céljait, vállalva, hogy a következő évtizedben legalább 62%-kal csökkenti emisszióit a 2005-ös szinthez képest.

Az ország továbbra is globális kritikákkal néz szembe a fosszilis tüzelőanyagoktól való függősége miatt, mivel a kormány további 40 évre zöld utat adott az ország legnagyobb gázprojektjének.

A múlt hónapban egy új jelentés az éghajlatváltozás hatásairól megállapította, hogy Ausztrália már elérte a 1,5 °C feletti felmelegedést, és hogy egyetlen helyi közösség sem lesz védett a „lépcsőzetes, összetett és egyidejű” klímakockázatoktól.

Forrás: **Magyar Mezőgazdaság, BBC**

A kecskefűz az Év fája 2026-ban

Szoros volt a verseny a jubileumi év fájája címért

Az Országos Erdészeti Egyesület mozgalma 1996 óta minden évben megválasztja az év fáját. Az Év fája szavazás célja az adott őshonos fafajjal kapcsolatos figyelemfelhívás, ismeretterjesztés az erdész és a társszakmákat gyakorló szakemberek, a különböző kapcsolódó tudományterületek kutatói, művelői, illetve a nagyközönség, a hazai erdőjárók, kirándulók, erdőlátogatók, valamint a magyar oktatásban tanuló diákok számára.

A német mintát követve útjára indított hazai mozgalom jövőre lesz 30 éves. Így az idei szavazás különleges alkalom is volt egyben, mert a november első hetében elindított voksoláson a jubileumi, 2026. esztendő fáját választhatták meg a résztvevők.

Az Országos Erdészeti Egyesület és az Év Fája Kuratórium 2013 óta minden évben ajánlást tesz három fafajra, melyek közül az Év fáját lehet megválasztani. Idén november 7-től november 30-ig lehetett szavazni az Év fája tematikus honlapon a jelöltekre, melyek a kecskefűz, a hamvas éger és a rezgő nyár voltak.

A kitüntető címért a verseny végig rendkívül szoros volt két faj, a kecskefűz és a rezgő nyár között. Összesen 2050 szavazat érkezett be, melyek összesítése alapján az első helyet, 745 szavazattal a kecskefűz, a második helyet alig kettő szavazattal lemaradva (743) a rezgő nyár, míg a harmadik helyezést 562 szavazattal a hamvas éger érte el.

Így 2026-ban, a mozgalom indításának jubileumi, harmadik évtizedében, az Év fája címet a kecskefűz (*Salix caprea*) nyerte el.

Ezúton is köszönjük a szavazáson való aktív részvételt!
Országos Erdészeti Egyesület, Év Fája Kuratórium

745
szavazat

1.

Kecskefűz
(*Salix caprea*)

(Fotó: Korda Márton/SoE EMK)

743
szavazat

2.

Rezgő nyár
(*Populus tremula*)

(Fotó: Korda Márton/SoE EMK)

562
szavazat

3.

Hamvas éger
(*Alnus incana*)

(Fotó: Wikimedia.org)